

รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พระพุทธศาสนา

เรื่อง หลักธรรมในวันสำคัญ

ทางพระพุทธศาสนา

ครูผู้สอน ครูภากร อุปการแก้ว

กิจกรรม

เลือกทางที่ใช้

ใช้หลักธรรมที่ชอบ

สถานการณ์ชีวิตจริง

เพื่อน
ทะเลาะกัน
ในกลุ่มไลน์
พูดจาไม่ดี
ใส่กัน

๑

๒

เห็นคน
แกล้งเพื่อน
ในห้อง แต่
ไม่กล้าช่วย
หรือบอกครู

๓

๔

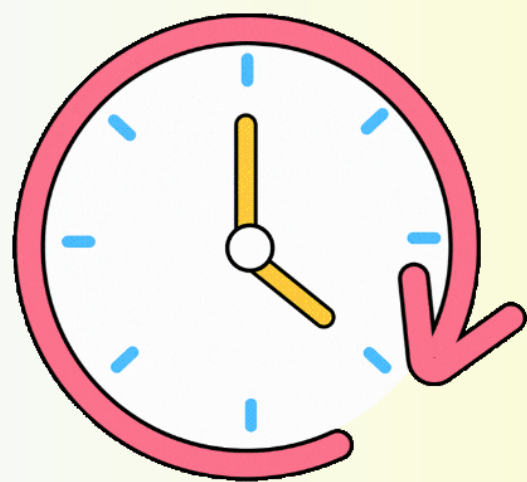
โกรธเพื่อน
ที่พูดจาแรงใส่
เลยอยาก
ด่ากลับใน
โซเชียล

๕

๖

คิดวิธีรับมือที่ดี

๕ นาที

จะใช้หลักกรรมใด
เป็นตัวช่วย

แนวทางการรับมือ

หลักธรรมที่แนะนำ

โอวาทปาติโมกข์

อริยมรรค ๘

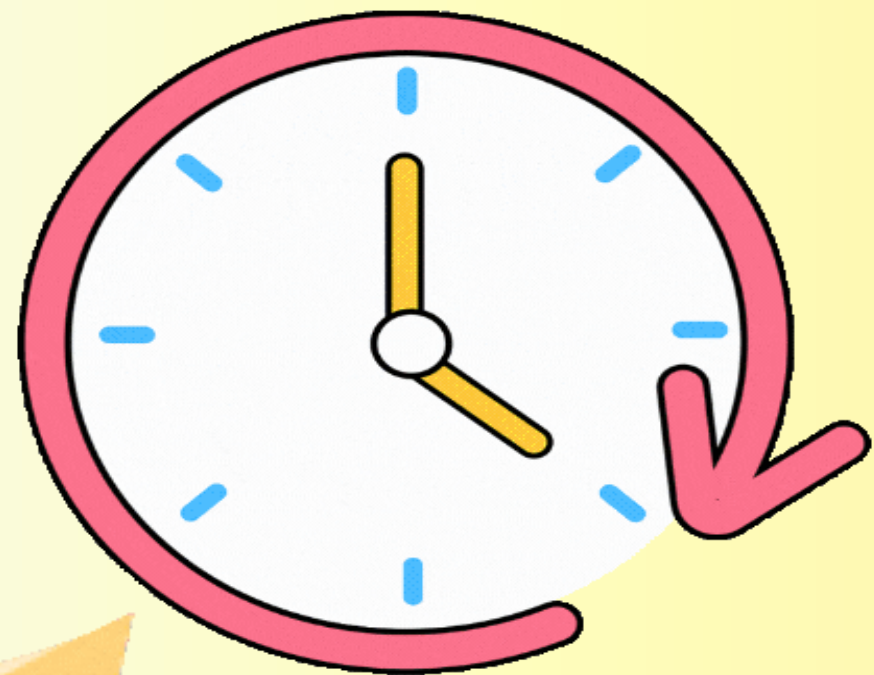

วิรติ ๓

อริยสัจ ๔

คิดวิธีรับมือที่ดี
5 นาที

เพื่อน
ทะเลาะกัน
ในกลุ่มไลน์
พูดจาไม่ดี
ใส่กัน

๑

๒

หลักธรรมที่ใช้

โอวาทปาติโมกข์ :

ไม่ทำชั่ว ทำดี ทำใจให้สงบ

แนวทางการรับมือ

ควรตั้งสติ พูดดี ๆ ช่วยไกล่เกลี่ย

เห็นคน
แกล้งเพื่อน
ในห้อง แต่
ไม่กล้าช่วย
หรือบอกครู

๓

๔

หลักธรรมที่ใช้

อริยมรรค ๘ :

สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา

แนวทางการรับมือ

กล้าพูด กล้าบอกครู อยู่อย่างมีเมตตา

✦

โกรธเพื่อน
ที่พูดจาแรงใส่
เลยอยาก
ด่ากลับ
ในโซเชียล

✦

๕

๖

หลักธรรมที่ใช้

วิรัติ ๓ : สัมปตตวิรัติ งดเว้นเฉพาะหน้า

แนวทางการรับมือ

ตั้งสติ เจียบไว้ ไม่ตอบโต้อารมณ์

ประเด็นให้คิด

ถ้าเรานำหลักธรรม
เหล่านี้ไปใช้จริง ชีวิตเราจะต่าง
จากเดิมอย่างไร

“การมีหลักธรรมในใจ
เหมือนมี GPS ในชีวิต
เวลาหลงทางหรือสับสน
เราจะกลับมาที่จุดที่มั่นคง
ได้เสมอ”

หลักธรรมที่แนะนำ

โอวาทปาติโมกข์

อริยมรรค ๘

วิรติ ๓

อริยสัจ ๔

คำถามที่ต้องการคำตอบ

หลักธรรมเหล่านี้
ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับ
วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

หลักธรรมในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนา

วันมาฆบูชา

วันเข้าพรรษา

วันวิสาขบูชา

วันอัฐมีบูชา

วันวิสาขบูชา

วันธรรมสวนะ

วันอาสาฬหบูชา

วันวิสาขบูชา

วันอัฐมีบูชา

วันอาสาฬหบูชา

วันธรรมสวนะ

วันวิสาขบูชา

วันอัฐมีบูชา

วันธรรมสวนะ

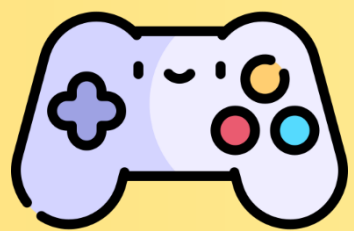
วันเข้าพรรษา

วันอัฐมีบูชา

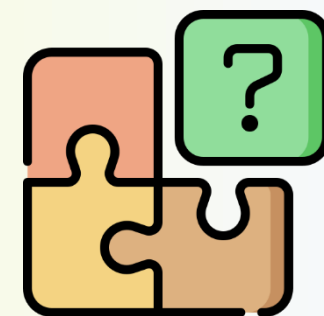
วันธรรมสวนะ

วันมาฆบูชา

กิจกรรม

ออกสำรวจ

กลุ่มที่ ๑

วันมาฆบูชา

กลุ่มที่ ๒

วันวิสาขบูชา

กลุ่มที่ ๓

วันอาสาฬหบูชา

กลุ่มที่ ๔

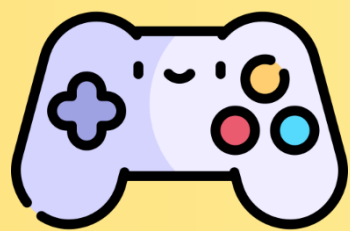
วันอัฐมีบูชา

กลุ่มที่ ๕

วันเข้าพรรษา

กลุ่มที่ ๖

วันธรรมสวนะ

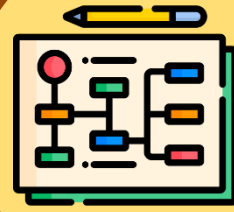

คำชี้แจง

๑. ครูตั้ง “ฐานข้อมูลหลักฐาน” ไว้ตามจุดต่าง ๆ ของห้อง เป็นรูปแบบของ QR Code
๒. แต่ละกลุ่มต้อง ตามหา/จับคู่หลักฐานที่เกี่ยวข้อง กับวันสำคัญของตัวเอง โดยระบุประเด็นสำคัญลงในแผนผังความคิด

แผนผังความคิด

หลักธรรมนั้นคืออะไร

ประเด็นสำคัญของหลักธรรม

จะปฏิบัติตนตามหลักธรรมอย่างไร

หลักธรรมนี้ช่วยชีวิตเราให้ดีขึ้นอย่างไร

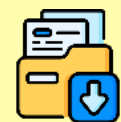

ใบกิจกรรม

ฐานข้อมูลหลักธรรม

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th)

โอวาทปาติโมกข์

หลักธรรมโอวาทปาติโมกข์ เป็นหลักธรรมสำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในวันมาฆบูชา ซึ่งถือเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เหตุการณ์สำคัญนี้เกิดขึ้นเมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีก่อน คือ พระโคตมพุทธเจ้าทรงแสดงโอวาทปาติโมกข์ท่ามกลางที่ประชุมมหาสังฆสันนิบาตครั้งใหญ่ในพระพุทธศาสนา ครั้งนั้นมีเหตุการณ์เกิดขึ้นพร้อมกัน ๔ ประการ คือ พระภิกษุ ๑,๒๕๐ รูป ได้มาประชุมพร้อมกันยังวัดเวฬุวันโดยมิได้นัดหมาย, พระภิกษุทั้งหมดนั้นเป็น "เอหิภิกขุอุปสัมปทา" หรือผู้ได้รับการอุปสมบทจากพระพุทธเจ้าโดยตรง, พระภิกษุทั้งหมดนั้นล้วนเป็นพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญญา ๖, และวันดังกล่าวตรงกับวันเพ็ญเดือน ๓ ดังนั้น จึงเรียกรวมกันนี้อีกอย่างหนึ่งว่า "วันจาตุรงคสันนิบาต" หรือ วันที่มีการประชุมพร้อมด้วยองค์

โอวาทปาติโมกข์มักถูกกล่าวถึงในแง่หลักธรรม ๓ อย่างเพียงเรื่องเดียวว่าเป็น (หัวใจของพระพุทธศาสนา) เป็นการสรุปย่อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอันเป็นแนวทางที่พุทธบริษัทพึงปฏิบัติ ได้แก่ **การไม่ทำชั่วทั้งปวง** **การทำความดีให้ถึงพร้อม** **การทำจิตใจให้บริสุทธิ์**

การไม่ทำชั่วทั้งปวง หมายถึงการละเว้นการทำความชั่วทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งหลักธรรมที่สนับสนุนการไม่ทำความชั่ว ได้แก่ เบญจศีล คือ ข้อละเว้น ๕ ประการ ดังนี้

- ๑) ไม่ฆ่าสัตว์ เบียดเบียน รังแกสัตว์ ๒) ไม่ลักขโมยหรือหยิบฉวยสิ่งที่ไม่ใช่ของตน
- ๓) ไม่ประพฤติผิดในกามหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น ๔) ไม่พูดเท็จหรือโกหก
- ๕) ไม่ดื่มสุราและของมึนเมา รวมทั้งสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ

การทำความดีให้ถึงพร้อม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ดีทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ ซึ่งหลักธรรมที่สนับสนุนการทำความดี ได้แก่ เบญจธรรม หมายถึง ข้อที่ควรปฏิบัติ ๕ ประการ ดังนี้

- ๑) มีความเมตตากรุณา ช่วยเหลือคนและสัตว์ ๒) ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ผิดกฎหมาย
- ๓) รู้จักสำรวม ยับยั้งชั่งใจ พอใจในคู่ครองของตน ๔) มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง พูดจริงทำจริง
- ๕) มีสติสัมปชัญญะ ไม่ประมาท

การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ หมายถึง การทำจิตใจของตนให้สะอาด สงบ และสว่าง

กิจกรรม

Reflection

สะท้อนคิด

สถานการณ์

มีน ทะเลาะกับเพื่อนสนิท
จนไม่พูดกันมา ๓ วัน รู้สึกเสียใจ
คิดมาก กินข้าวไม่ลง และไม่มี
สมาธิเรียนเลย

คำถามชวนคิด

ถ้านักเรียนเป็นมึนจะจัดการ
กับความทุกข์นี้ได้อย่างไร
และหลักธรรมใด
จะช่วยให้เราผ่านสถานการณ์นี้ได้

แนวคำตอบ

ค่อย ๆ สำรวจความคิดตัวเอง ยอมรับว่าทุกคนผิดพลาดได้
ลองเปิดใจขอโทษ หรือให้อภัยก่อน

ใช้หลักธรรม: อริยสัจ ๔ – ช่วยให้เข้าใจทุกข์ (เพราะยึดติด)
และหาทางดับทุกข์

การเข้าใจตัวเองจะช่วยให้ใจสงบ ไม่จมอยู่กับความทุกข์

สรุปบทเรียน

หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ช่วยให้ผู้คนพัฒนาตนเอง
ทั้งด้านความคิด การกระทำ และจิตใจ นำไปสู่การอยู่ร่วมกับผู้อื่น
อย่างสงบสุข เข้าใจชีวิต และสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ การนำ
หลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจ
และเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าและความสุขในสังคม

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ไม่ใช่แค่วันหยุด แต่เป็นวันเตือนใจ

ว่าเราควรใช้ชีวิตอย่างมีหลักธรรม

เพื่อให้ชีวิตเราราบรื่น

และมีความสุข

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง อริยสัจ ๔ (๑)

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. ใบงานที่ ๕ เรื่อง อริยสัจ ๔

(สามารถดาวน์โหลดได้ที่
www.dltv.ac.th)

